СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1

Рік LIII. Ч. 157. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 11. серпня 1945. No. 157. New York and Jersey City, Saturday, August 11, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

„Піддайтеся, а ні, то знищимо вас"— осторога президента для Японії

Президент Труман виголосив в четвер 9. серпня в 10. годині ввечір промову до американського народу по радіо. Він склав звіт із нарад Трьох Потуг у Берліні, яка покінчилася 2. серпня, а в звіті виявив такі важніші справи:

Для забеспеки перед можливим наїздом Злучені Держави мусять дістати такі бази на Пацифіку, які будуть вважати за конечні для будучого миру.

Вступлення Совєтів до війни проти Японії було умовлене ще заки був знаний винахід атомової бомби. Польська проблєма є важка до рішення. Її границі на заході ще не вирішені, а споза східних границь, які йдуть по лінії Курзона, треба буде перенести 3,000,000 поляків до теперішньої Польщі. Ні одна нація не може дістати всього, чого вона бажає, отже й Польща не є вимком і мусить іти на торги, щось дістати, а в чімось уступити.

Одною з безупинних причин війни є привлащення водних шляхів. Для усунення цеї причини нутрішні европейські водні шляхи, які лежать найменше між двома державами, будуть отворені для необмеженої плавби. Це такі водні дороги: Ріка Дунай, проливи до Чорного моря, ріка Рен і канал Кіль. Голодній Европі треба помогти до самих границь нашої можливости.

Америка й Англія приступила до виробу атомічної бомби тому, що німці працювали над цим винаходом. Треба було їх випередити. Її вжито вперше проти Японії, щоби приспішити кінець війни. Коли Японія не здасться, буде знищена так, щоб не могла більше вести війни.

Президент віднесеться до конгресу з домаганням закону, щоб на будуче Америка настановила себе опікункою нового винаходу на те, щоб забеспечитися перед його надуживанням і щоб його віддати на службу для добрих цілей людства. — Всі великі потуги є тепер більше обеднані, ніж колинебудь і тому вони будуть працювати для великих справ.

НАСЛІДКИ ДРУГОЇ АТОМІЧНОЇ БОМБИ.

Американські летуни, що бачили бомбардування другою атомічною бомбою японського міста Нагасакі, кажуть, що зараз по вибуху бомби ціле місто зовсім вкрилося димом і копотом, що піднявся до висоти 20,000 стіп. Та хмара висіла у повітрі ще в півчверта години після вибуху. Вона закрила вид міста перед очима летунів. На обріях хмари видно пожари. Японці ще не подали рапорту про висліди бомбардування Нагасакі. Місто мало 253,000 мешканців.

ЯК МОСКАЛІ РОЗУМІЮТЬ ІСНУВАННЯ СОВЄТСЬКОЇ УКРАЇНИ?

Нюйорське „Новое Русское Слово" подає новинки зо старого краю в рубриці „По Россіі". Отже в цих новинках „з Росії" є подані такі новинки:

У Києві відбувся перший републиканський концерт музикантів і майстрів у мистецькому читанню. У конкурсі взяли участь 104 музикантів, а це представники творчої молоді з Києва, Харкова, Одеси, Сталіно, Ворошилграда, Полтави, Львова, Станиславова і інших міст республики. Жірі признало нагороди за виконання творів пяністови В. Тасинови, скрипачам А. Штернови і О. Пархоменкови, і пяністці А. Лисенко. Грошеві нагороди дістали 15 музикантів за ліпші виконання українських композицій.

Друга новинка „з Росії" така: Нідра Прикарпаття багаті в припаси сирівців, які дозволяють розвивати в Західній Україні шкляний промисл. Перший завод для виробу шкляних предметів будується у Львові. У Львові відновила свою діяльність теж і робітня для виливання друкарських черенок.

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В НІМЕЧЧИНІ.

„Українець у Франції" довідується з певних джерел, що на теренах теперішньої Німеччини дійшло до порозуміння між східньою й західньою українською еміграцією. При кінці березня та на початку квітня відбулися в Ваймарі розмови між двома централями української еміграції над узгідненням засадничих підстав обох рухів, східньої та західньої. Ці розмови були продовженням давної праці над цею справою. По цих нарадах дійшло до повного порозуміння та злиття обох організацій в одну українську громадськість.

З цих самих джерел прийшла цікава вістка: Уряд У. Н. Р. на запит західньо-української громадськости відповів, що Варшавський договір з 21. квітня 1920. р. його більше не зобовязує.

ЯПОНІЯ ГОТОВА ЗДАТИСЯ

Японський уряд заявив Аліянтам, що він готов приняти рішення потсдамської конференції, себто здатися Аліянтам, одначе він застерігає собі забезпечення недоторканости цісаря. Це застереження британський уряд уже згодився приняти, і тепер справа здачі обертається коло приняття цеї точки іншими потугами.

Ця вістка зявилася в пятницю ранком, одначе без потвердження збоку американського уряду. В Вашингтоні відомо одначе, що президент Труман скликав надзвичайне засідання свого кабінету, здогадно для розгляду японської пропозиції здачі.

У четвер сполудня подало було японське радіо вістку, що „Політичний Союз Великої Японії", котру радіо називає найвпливовішою партією Японії, а котра є найбільше націоналістичною групою Японії, скликав по совєтським виповідженню війни Японії надзвичайні збори й обіцяв предложити по нарадах урядове рішення, що далі робити з війною.

БОГОСЛУЖЕННЯ ЗА УКРАЇНСЬКИХ БОРЦІВ У ПАРИЖУ

У неділю 8. липня ц. р. в день Зелених Свят в церкві св. Володимира в Парижу відбулася врочиста Служба Божа, яку служили о. митрат Перідон, о. Маріян Цурковський, та о. Іван Леськович. Після Служби Божої відправлено панахиду за поляглих борців за Україну. Перед панахидою о. Цурковський звернувся до вірних із зворушливим словом. Українське громадянство виповнело церкву вщерть. Серед присутніх було багато наших вояків зза океану, з Французького та Чужинецького Легіону, а також багато приїзджих з провінції. („Українець у Франції").

АМЕРИКАНЦІ ВЖЕ ПОМАГАЛИ РОСІЙСЬКИМ ВІЙСЬКАМ.

Ґенерал Відмайер розкрив, що американські летуни й китайські парашутові вояки ще до проголошення совєтської війни проти Японії робили військові операції, що мали на цілі не дати японцям можности перекинути військові сили з Китаю на північ проти совєтських військ. Операції ці роблено видно на основі попередньої згоди між Аліянтами.

ПРАЦЯ УКРАЇНОК У ПАРИЖІ

Дня 2. липня відбулися установчі збори Українського Жіночого Комітету в Парижі. Він буде мати назву Суспільна Опіка з метою несення помочи бідним, хворим, дітям, недужим, безхатнім та безробітним.

„ХИТРИЙ МАЛОРОС" ПІДІЙШОВ ГЕНЕРАЛА ПАТЕНА?

Пише Лїонард Лайонс у своїй колюмні „Лайонс Ден" у Ню Йорк повст з пятниці 3. липня таке:

Коли американська армія генерала Джорджа Патена стрінула Третю Українську Армію в Німеччині, тоді обі армії улаштували свято. Після промов і тоастів хитрий російський ґенерал витягнув із своєї кишені старий звичайний револьвер і серед радісного оклику віддав його ґенералови Патенови в дарунку. Патен, очевидно, приняв револьвер і з резигнацією витягнув свій парадний револьвер та передав його в заміну командантови Третьої Української Армії. Та Патенів револьвер мав ручку з магонового дерева, а в ній три діяманти, як пристоїть американському ґенералови.

ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАЙШЛИ 14 МИЛЬ У МАНЧУРІЮ.

Російські інвазійні війська вбилися в Манчурію двома раменами кліщів, та зараз першого дня загналися в неї на віддаль 14 миль. Вони заняли всі пригиничні оборонні позиції японців, що звичайно були сильно укріплені.

ГОЛОС РОСПУКИ ПРАВОСЛАВНОГО СВЯЩЕНИКА З ЕВРОПИ

Пише один православний священик, який опинився в Німеччині, до свого приятеля в Америці довгий лист із зясуванням свого положення. Слова такі, що можуть зрушити камінь. Священик покликається на вісти в „Свободі" і висловлює радість з того, що в Америці знають про положення людей, які вирятувалися спід Совєтів. Пише він: „Ми пережили страхіття большевизму, тюрми, допити, насильства, висилки, накінци страхіття останньої війни, втрату наших найближчих, втрату Батьківщини. Але прохаємо Вас, захороніть нас, випросіть у відповідних американських установ якенебудь письмо, яке моглоб нас забеспечити від видання нас Совєтам... Дорогі наші, почуйте крик зболілого і перетерпівшого серця. Христа ради, поможіть. Нам не конечна внішна матеріяльна поміч, нам потрібна моральна охорона... П. С. У нашій групі находиться 40 людей, а моя адреса..." Лист писаний 26. липня 1945.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Совєтська війна проти Японії

Виповідження війни Совєтським Союзом Японії є одним з тих рішень які були приняті на потсдамській конференції, але задержані в тайні зо зовсім зрозумілих, себто стратеґічних, причин. Як тепер подають з Вашинґтону, то президент Труман властиво на те й їздив на конференцію до Потсдаму, аби притягнути Росію до війни проти Японії. Там видно теж і добито угоди в цій справі, і всі дипльоматичні та мілітарні потягнення з того часу були видно згори там упляновані. Тому й ультимат трьох потуг Японії, і перша атомічна бомба, і виповідження війни Росією це все звена того самого ланцюха, що його вкуто спільними силами Трьох Потуг у Потсдамі. Отже виповідження війни Росією Японії являється ще одним виявом військової й політичної солідарности великих потуг світа.

Це очевидно не заперечує тому, що Совєтський Союз має в тому приступленню до війни проти Японії свої спеціяльні інтереси. Ці інтереси виходять самі зо себе вже хочби з того, що Совєтський Союз це є азійська держава, навіть більше азійська, ніж европейська. Він жеж має в Азії багато землі, багато більше, ніж в Европі. Його границя з Китаєм це найдовша границя в світі.

Тої величини держава має широкі інтереси в тій частині світа, де вона находиться, і вони природно зударяються з інтересами інших держав. З Японією спеціяльно Росія мала суперечні інтереси з давен давна; і на тлі тих суперечностей царський уряд свого часу вів довгу й коштовну війну. Совєтський уряд, одідичивши від царів Сибір і Далекий Схід, одідичив теж ті інтереси, суперечні з японськими інтересами, і на їх тлі мав теж з Японією довгі, хоча не виповіджені граничні війни.

Теперішне явне виповідження війни Японії це наскрізь льоґічне завершення того розвою російської імперії на Схід. Совєтському Союзови хочеться певно раз на все покласти край загрозі його інтересів з боку цеї найповажнішої мілітарної потуги в Азії. Як буде переможена Японія, тоді або на віки, або на довгий час, Японія не буде сунутися і на сухозем Азії, ні на сусідні острови, куди хоче сунутися Совєтський Союз.

Втягнення Совєтського Союзу до війни проти Японії є для Аліянтів, себто для Америки й Британії, великим дипльоматичним успіхом. Можливо, що для добуття цього успіху треба було їм поробити Совєтському Союзови різні уступства й обіцянки, як це кажуть французи, а можливо, що атомічна бомба теж шепнула в тій справі своє слово Сталінови, що тепер найвижчий час приступати до війни. Якби не було, приступлення Совєтського Союзу до війни проти Японії означає ще більше запевнення, що ця війна закінчиться перемогою Аліянтів. Воно теж означає, що ця перемога наступить багато скорше, ніж вона наступилаб без нього. Тому ця перемога аліянтської дипльоматії є доброю вісткою для усіх тих, що мають братів, синів і мужів на Пацифіку, або Далекому Сході. Воно означає кращу надію побачити їх живими й побачити їх багато скорше, ніж на це були вигляди ще таки зовсім недавно.

В ЯКОМУ НАПРЯМІ ЙДЕ ПРАЦЯ В ІНСТИТУТІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ?

Інститут Історії України Української Академії Наук у Києві — як пише проф. Микола М. Петровський — отворений з кінцем 1936. р. До війни на чолі інституту стояв Сергій М. Білоусов (зараз находиться в лавах Червоної Армії), а від червня 1942. р. директором інституту являється проф. Петроський; вченим секретарем є Ф. Лось. Інститут має свою філію у Львові, де головними робітниками цеї філії є проф. Мирон Кордуба і проф. Іван Крипякевич.

Про напрям сказано дослівно так: „Доведено в роботах інституту, що російський народ завжди допомогав українському народови, врятував його від поневолення в боротьбі з іноземними загарбниками (польськими, турецькими, шведськими, німецькими і т. д.), як також у боротьбі проти царату і його аґентури".

Так, перед усіми ворогами ратував російський нарід українців, лише не врятував його перед собою, тобто перед москалями, требаб докінчити.

НАФТА З РУМУНІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Европейський конреспондент Ню Йорк Таймсу С. Л. Солзберґер пише з Парижу, що тепер будується нафтовий провід рурами з Констанци, в Румунії, до Одеси, на Україні. В такий спосіб Україна буде злучена з найбагатшими джерелами нафти в Европі, тобто із полями у Плоєшті. Треба розуміти, що Совети дістають як відшкодовання від Румунії нафти вартости $160,-000,000. Ця нафта потрібна для порушування тракторних машин на Західній Україні. Давніша метода перевозу нафти танковими вагонами показалася непрактичною і тяжкою, тому Совети почали будувати провід рурами. Перед війною британські, французькі, голяндснькі й американські компанії мали великі уділи в румунській нафті. Її перевозили Дунаєм до Чорного моря, а потім через Середземне море в світ. Тепер Совети дістали цю нафту як воєнне відшкодування і вони забирають її в інший спосіб. Тому, що головні джерела совєтської нафти є далеко від Західної України, Совети забеспечують ці землі в румунську нафту.

ТАБОР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ПЛІННИКІВ В ІТАЛІЇ

Уже два листи наспіло до нашого часопису з Українського Табору Воєнних Плінників в Італії. Де табор находиться, не сказано, лише по англійськи подано назву: UKRAINIAN WAR PRISONERS CAMP, ITALY. Видко назва вистарчає для посилання туди листів. В однім вояк українець з Галичини просить знайомих з Ню Йорку писати листи до нього. Каже, що там треба українських газет і книжок для науки англійської мови. Пише по німецьки тому, що нема цензора для українських листів.

У другому листі сказано дещо про родину адресанта і адресата. Про себе пише автор листу таке: „Тепер я перебуваю в англійськім полоні. Разом зо мною є два сини учителя з... Село Плотича вже не існує. Нема навіть руїн із нього. Там, де було село, стоїть лише таблиця. Багато мешканців втекло, а багато з них є тепер як еміґранти в Німеччині. Мою маму замордували минулого року. Мій брат Володимир і Осип були також в армії, але де вони тепер, я не знаю. Коли можливо, прохаю Вас, пришліть українські ґазети й книжки. Тут є ще дехто з нашого села і вони хочуть мати адресу наших знайомих з Америки".

Оба згадані листи мають печатку Ню Йорк, хоч надані в Італії, як пізнати з паперу і форми коверт.

МАНІФЕСТАЦІЯ З ПРИВОДУ ПРИЛУЧЕННЯ ПІДКАРПАТТЯ ДО СОВЄТІВ

Як пише до большевицьких ґазет Лев Шварц, в Лондоні, в Англії, відбулася 7. липня 1945. р. манїфестація в Карпатському Клюбі для звеличання прилучення Карпатської України до Совєтського Союзу. Маніфестацію відкрив голова клюбу д-р Юдкович, а головну промову виголосив Іґнат Тершкович. Промовець висловив радість, що такий нарід, який довгі віки боровся за своє соціяльне й національне існування, заслуговує жити під сонцем Сталінської конституції.

— Головою народніх комісарів у Карпатській Україні є Іван Туряниця.

ПОШУКУЮТЬ

ПОШУКУЮ В ДУЖЕ ВАЖНІЙ СПРАВІ
ПАВЛА БАРИЛУ
Хто би знав його адресу або він сам прошу зголоситись до **Ксеня Чміль**, по першім мужу **Маліновська.** Адреса:
KSENIA CHMIL
P. O. BOX 93,
THOMPSON, CONNECTICUT

МИРОН ЛИТВИН і СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
801 Springfield Avenue, corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

$150.00 і вище ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 156 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577